

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveča«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pisem ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtak. Naročnina letno 60 din za inozemstvo 80 din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglašje po ceniku in dogovoru, davski posebe. Pošt. šek. rač. 11.153. Telefon 45-86

Naturalna stanovanja

Zakon o ljudskih šolah predpisuje, da mora poleg upraviteljevega stanovanja imeti vsaka šola v bližini toliko obveznih stanovanj za učitelje, kolikor ima šola posameznih oddelkov, to se pravi, kolikor je na šoli učiteljev. Brez predpisanega števila teh stanovanj s potrebnimi pritliklinami se ne more ustanoviti šola niti nov oddelk.

Kjer na deželi ni stanovanj za učitelje, je šolska občina dolžna, sezidati jih najkasneje v roku šestih let po vstopu v veljavo tega zakona, to je od 9. decembra 1929. leta. V nasprotnem primeru se šola zapre.

Smisel teh določil je na dlani. Zakonodavec je dobro čutil, da leži v stanovanjskem vprašanju velevažen problem, ki lahko zelo odločilno posega toliko v življenje podeželskega učitelja, kolikor v vse njegovo delo in s tem na uspeh ali neuspeh šole same. Skušal ga je zato rešiti z radikalnim predpisom, po katerem bi morale imeti do konca leta 1935. vse šole v državi toliko stanovanj, kolikor je na njih učiteljstva; nobena nova šola bi se pa ne smela zgraditi brez ustrežajočega števila učiteljskih stanovanj in to z vsemi potrebnimi pritliklinami.

Namen zakona je bil dober, učinek njegov je pa pustil po večini vreme tako, kakršno je našel. Stanovanjsko vprašanje podeželskega učitelja postaja iz dneva v dan bolj pereče, zato je naš trden sklep, osvetliti ga od vseh strani. V to svrhu bomo začeli v prihodnji številki našega lista z anketo prinašati žarko luč v to temno poglavje našega življenja.

Noben stan v narodu se ne more »ponašati« s tako kritično čuječimi očmi javnosti kakor ravno učiteljski. Z ozirom na življenjsko važno nalogo, ki jo vrši, ni to tudi nič čudnega. Čudno pa je to, da niso niti naši objektivni kritiki skušali nikdar upoštevati pri svojem ocenjevanju našega dela vsestransko tudi razmere, v katerih vrši učitelj svoje dolžnosti in ki tako odločilno vplivajo na vse njegovo osebno življenje. Koliko manj smemo to pričakovati od tistih številnih svojih kritikov, ki z največjo naslado demagoško vihte svoj bič nad vsem našim stanom.

Nočemo tajiti, da je od osebnih kvalitiet učitelja zelo odvisen uspeh in izobrazbeni uspeh njegovega dela v šoli in izven nje in bomo mi sami pozdravili z navdušenjem vsak ukrep odločilnih činiteljev, ki bo šel za tem, da dvigne učiteljevo moralno in kulturno raven na čim višjo možno stopnjo. Od takih ukrepov ne bo imel koristi samo narod, ki nam je izročil v pouk in vzgojo, marveč tudi naš stan sam, ki bo z višjimi kvalitietami in s tem v zvezi tudi z večjim ugledom lahko plodonosneje šel za svojimi vzgojnimi cilji.

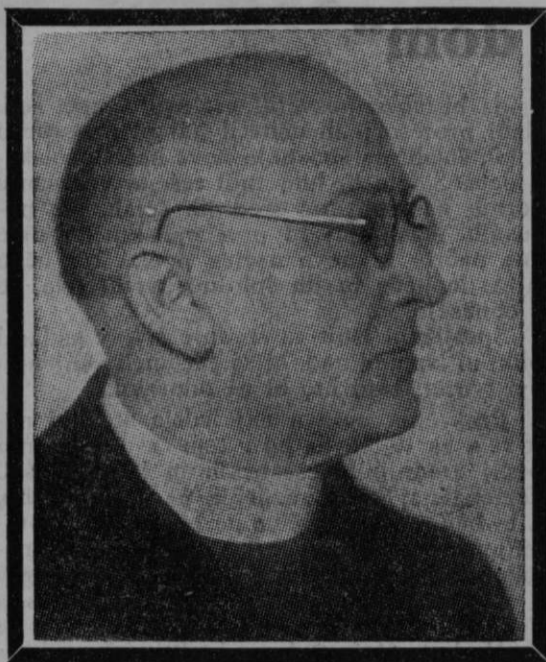
Odločno pa moramo opozarjati vso našo javnost na dejstvo, da naši uspehi v šoli in med narodom ne morejo zavisteti le od več ali manj srčno in umsko kultivirane učiteljeve osebnosti, marveč da vplivajo zunanje okolnosti, v katerih je učitelj prisiljen delati, lahko porazno odločujoče na vse naše, še tako idealno zamišljeno delo.

Ni danes naš namen, pokazati na razmere, ki često usodno objemajo šolsko mladino in na katere učiteljstvo lahko le kaže, ne da bi moglo kaj prida samo prispevati v njihovo izboljšanje. Rezultati triletnega raziskovanja, objavljeni v »Prosveči«, so vsej naši javnosti, zlasti pa odgovornim činiteljem, ne samo glasen memento, marveč tudi določena smer, v kateri naj se poslej giblje vsa naša šolska politika, da bodo odstranjene temeljne pomanjklivosti, ki se često nalagajo učiteljstvu kot greh, za katerega pa pri najboljši volji ne moremo prevzeti odgovornosti, marveč jo prepuščamo z mirno vestjo prav vsakemu drugemu stanu v višji meri kot sebi.

Ena izmed najtežjih zunanjih okoliščin, ki usodno posega v učiteljevo delo zlasti na podeželju, je brez dvoma pomanjkanje primernih stanovanj za učiteljstvo in njegove družine. To vprašanje se ne dotika samo uspešne šolske politike, temveč gre pri tem tudi za osnovno socialno in zdravstveno zaščito učiteljstva na deželi. Premnogi bolezenski dopusti ter z učiteljstvom natrpani razni oddelki naših bolnišnic govore o tem vprašanju debele knjige. Z raznimi rigoroznimi administrativnimi ukrepi se ta rakova rana ne bo izlečila. Naj si šolske oblasti ne delajo o tem nikakih utvar. Če je zlasti mlajše učiteljstvo v oddelkih krajih prisiljeno, preživeti svoja mlada leta v neprimernih, slabo kurjenih in vlažnih prostorih ob slabi razsvetljavi in še slabši prehrani, ne bodo mogle zdravstvene komisije z vsemi svojimi strogi predpisi vrniti v takih stanovanjih izgubljenega zdravja.

»Beg z dežele«, — »pomanjkljivi odnosi današnjega učiteljstva do kmetskega ljudstva« ter mnogi slični očitki, ki se lučajo v »objektivnih« kritikah v obraz učiteljstvu, — kje je njihov glavni izvor, če ne v žalostnem stanju, v katerem je 11 let po izišem šolskem zakonu še vedno ureditev učiteljskih stanovanj. Naše podeželsko prebivalstvo samo s svojimi skromnimi zahtevami na stanovanjsko kulturo ne bo moglo še dolgo

† PROSVETNI MINISTER Dr. ANTON KOROŠEC

Širom po Jugoslaviji je v soboto odjeknila vest: Umril je dr. Anton Korošec. Ta novica je v dušah mnogih, ki so doživljali borbo za naše narodno osvobodjenje, osvežila vse spomine na moža, ki je vodil Slovence v najtežji dobi — v dobi borbe za osvobodjenje izpod tujeja jarma.

Dr. Anton Korošec je razmeroma še mlad prevzel vodstvo našega naroda in to v času,

ko je nastopila za Slovence najtežja, toda odločilna doba. Majniška deklaracija je dvignila zavest in narodni ponos vseh Slovencev, tudi onih, ki so že obupavali. — Odločni nastop pokojnika v dunajskem parlamentu 1. 1917. pomenja prelomnico v naši narodni zgodovini, kajti od tistega trenutka dalje so bile tudi širše plasti našega naroda prežete z eno samo željo in zahtevo: »S v o b o d a !«

Uresničile so se želje naroda, prizadevanje in delo pokojnega dr. Antona Korošča pa je bilo kronano z najlepšim uspehom. V osvobodjeni domovini smo se združili z brati Srbi in Hrvati v skupno državo Jugoslavijo.

In v svobodni domovini, ki jo je pokojnik pomagal graditi, mu je pripadla važna naloga. Njegove velike politične in državniške sposobnosti so sedaj prišle še prav posebno do veljave in prav zaradi tega je večkrat vodil važne ministrske resore in je bil tudi predsednik in podpredsednik ministrskega sveta; predsednik senata in tudi dvakrat prosvetni minister.

Ko bodo zgodovinarji pisali oceno njegovega političnega in državniškega dela, jim ne bo težko ugotoviti velikih pokojnikovih zaslug pri ustvarjanju in zgraditvi Jugoslavije. Vse svoje sposobnosti je posvetil narodu in državi. Bil je mož dela in ustvarjanja, mož visokih idealov, a blagega srca, bil je razsoden in sposoben politik in državnik.

Sredi dela ga je prekinila smrt. Umril je kot predsednik senata in prosvetni minister.

Slava njegovemu spominu!

... in mir ljudem na zemlji!

Pesem bron, doneča preko planjav, segajoča v najskrivnejši kotiček človeških naselij, od idilične gorske vasice, skrite v temnih, šumnih gozdovih, do razkošnega, ošabnega mesta, bo letos oznanjala človeškim srcem v božični noči sredi nove vojne vihre. Razmajali se bodo zvonovi v tisočerihih linah in njih glas bo odmeval skozi noč, daleč tja čez hrib in plan, daleč tja na jug, sever in zahod, tja do novih bojnih poljan in oznanjal vsem blagovest božične noči.

Trpkim dnem, ki jih doživljamo, primerne bomo letos povsod obhajali svetonočne praznike, davni simbol miru, sreče in ljubezni. — in mir ljudem na zemlji! Da ta mir, večer mir, ljubezen in sreča, vse to je danes le sen, le želja in srčno hrepenenje po tistem, kar je danes nedosegljivo. Nikoli v zgodovini človeškega rodu ni imelo človeštvo toliko razumevanja za mistično vsebino te obče božične noči in božične misli, kakor prav sedaj, ko sta ta velika želja, ta sen človeštva zopet porušena in poteptana, ko vlada kruto nasilje nad mirnim sožitjem in mirnim složnim življenjem.

Božični prazniki dajejo miru visoko religiozno vsebino, ki sega globoko v globino, do dna človeških duš. Z idejo miru in z resničnim njegovim obstojem, je danes zvezana vsa sreča narodov in človeštva sploh. Ljubezen do bližnjega, do sočloveka, sotrpina naj bo v teh časih, ko so vse vezi miru in sreče pretrgane, največji nauk, ki naj nas prešinja, največji opomin k sožitju in ključ do srečnejše dobe človeštva sploh.

V simbolu ljubezni, spremljane od mirljubnih čustev in oplojene z globoko mislijo tihega sožitja, leži dandanes vsa globina božičnega misterija, ki naj bi, tako povezan in

trdno ter globoko zblíževajoč, pripeljal človeštvo na pravo pot sprave in miru. V tej globoki veri, v tej vsesplošni misli in želji, leži težak in globok problem nasprotstva med današnjo uničujočo vojno vihro in pravim, resničnim ter globoko čustvenim božičnim poslanstvom večnega miru. In prav pri tem poslanstvu božičnih praznikov, želji po večnem trajnem in rešenem miru, lahko z vso gotovostjo in sigurnostjo ugotovimo, da smo se v dobi dvatisočletne borbe za te božične ideale temu cilju približali komaj za skromen človeški korak, če se celo nismo od njega oddaljili.

Šele ko bo božična misel res globoko iskrena, ko bo pravi, resnični in večni mir rešil človeštvo, njegovo kulturo in ne bo nič motilo onega čvrstega, trdnega in sigurnega koraka razvoja človečanskih stremeljenj, ko bo vse na svetu kraljevalo v duhu složnega sožitja, bo nastopila zlata doba zmage palmove vejice in golobčka miru, simbolov miru, nad krutim bogom Marsom!

Kakšno naj bo letos voščilo, kakšne želje človeštva, da bi bilo to voščilo res iskreno in bi bila želja tudi globoka in stvarna za vsakega posameznika?

Nič drugega, kakor da bi napočil na svetu nov čas, prijaznejši od sedanjega, v katerem naj bi bilo več ljubezni, pravičnosti in globokega razumevanja za vse, kar teži nas vse; da bi bilo več zaupanja, globokega prijateljstva in mirnega sožitja, da bo ideal božičnega misterija kronan tako, kakor je bil oznanjen v prvi betlehemske noči in razglašen širnemu svetu:

— mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje.

Kolar Vilko

Marija Klofutarjeva:

Med „zaostalimi“ v otrokovem stoletju

(Nadaljevanje)

Problem vzgoje moralno manjvrednih.

»Ne ljubi manj me radi mojih hib!« — Shakespeare. — »Rešujte mladost, naj bo osnova — deviza sodobne socialne miselnosti« — Joli.

»Mladost je usoden korak, korak proti soncu ali v mrak.« V zadnjih desetletjih po vojni se evropska kriminalistika precej bavi z reševanjem problema o vzgoji uličnih otrok, zlasti pravniki, pa socialno, medicinsko in pedagoško misleči ljudje.

časa doumeti važnosti udobnega stanovanja za učitelja, ki mora v miru in zadovoljnosti iz dneva v dan stremeti po izpolnjevanju svoje splošne in strokovne izobrazbe. Kjer to zaradi nezdravih in neudobnih stanovanjskih razmer ni mogoče, propada učiteljstvo zdravstveno in intelektualno ter se skuša z begom rešiti iz pogubnih življenjskih razmer.

bori sam s sabo in z okoljem, brez koristnih nasvetov in vzgledov, ki bi jih posnel, podleže okužitvi ulične pokvarjenosti in vstopa v vrsto duševnih gobavcev, ki okužijo vse, s čimer pridejo v dotiko. Živeči tako brez nadzorstva, brez vzgoje, brez družinske toplote, brez discipline, postajajo brezdomci, nadležni vsakomur — glej »Mladih zanikrncev lastni životopisi« — Milčinski.

Ta zapuščeni ulični element, ki je sprejemljiv za vsako zlo, kajti hrano dobivajo le najnižji instinkti, ni dovolj kaznovati, temveč reševati, preden pride do prekoračenja meje družbenih pravil.

»Živeti se ne pravi biti, temveč nastajati« — Luther. Smemo li verjeti optimističnim besedam Nietzschejevim? »Prišla bo doba, ki ne bo poznala drugih misli kakor vzgojo.«

Četo moralnih okužencev je treba eliminirati v posebne zavode, kjer pod stalnim nadzorstvom in v mejah prisrčne domačnosti in preizkušenih pedagoških pravil vdihavajo novo ozračje.

Dolžnost zdravnika je, da pri svojem bolniku najprej ugotovi diagnozo in potem prvotni vir bolezni. Važna je zanj ugotovitev, dali je vzrok bolezni prirojen ali pridobljen.

Vzgojiteljeva naloga se v bistvu ne razlikuje mnogo od zdravnikove. S točno diagnozo si olajša delo. Jasno je, da se dedna obremenjenost ne da ozdraviti, dobro pa je, da se zabrani stik z zdravjo okolico in to iz dveh vzrokov:

1. Po pravilu, da gnilo jabolko okuži zdravo.

2. Po pravilu, da alkoholik brez alkohola ni pijanec.

Sprejemanje v zavod je v naši državi tako pičlo in omejeno le na one, ki so prišli že tako daleč, da so se zaradi svojih del morali zagovarjati pred sodnim forumom, kar sem že omenila med pogoji za sprejem.

K senčnim stranem kolektivne vzgoje se vrnem pozneje, poudariti pa moram, da uspeh zavodske vzgoje ne more biti rešen, če je že prepozno, kot so neozdravljive vse bolezni v zadnjem štadiju.

Samo v pravočasnem, skupnem sodelovanju vseh v poštev prihajajočih faktorjev bi se mogla rešiti propadajoča mladina mestnih ulic. Prospeh in bodočnost naroda in vsega človeštva sta odvisni od vzgoje mladega rodu, ki je up vsakega naroda. Vsa mladostna moč zavrnjenih otrok, ki so potegnjeni v službo zla, naj se regulira v koristno nacionalno smer, naj posluži ponosu naroda, ki potrebuje ljudi, o katerih bi se končno vendar lahko reklo: »Al' te je treba bilo al' ne, vendar pristrčno ljubim te« — Prešeren — in katerim »ne bo poštenost samo bela krizantema na prsih življenjskega diktatorja, temveč bogastvo bogatega« — Cankar.

Iz dosedanjih misli o poreklu »poboljševancev« bi se dalo sklepati, da prejme nezakonski in zapuščeni otrok že kot »krstno darilo« vse pogoje za telesno, duševno in moralno manjvrednost, če jih ni prinesel že kar s seboj na svet.

O dolžnostih družbe do otroka je že precej izrečenih in napisanih misli. Misel pa se oploja samo z ljubeznijo, hotenjem in delom. »Podajte roko padlemu človeku, da ga bodete dvignili, ali bridko jočite nad njim, če gine, toda nikar se ne norčujte iz njega. Ljubite ga, vidite v njem samega sebe in ravnajte z njim kakor s seboj!« Gončarov v Oblomovu.

Čim zdravnik določi diagnozo, mu ni težko določiti način zdravljenja. Isto velja za pedagoga.

Klasičen dokument notranje strukture vsake šole, vsake vzgojne in naučne institucije je Cankarjevo slovo od »Enajste šole«. »Enajsta šola, Bog s teboj! Milo se mi stori, kadar se spomnim nate, zibel mojega življenja in spoznanja. — Dali so me v šolo, v ono pusto, srepogledno, od vseh strani zadelano, kjer ni ne sončnega belega proda, ne razbitih loncev, ne luknjastih ponev, ne pipecev brez ročnika in kapeljnov še celo ne. Samo trde, človeku nerazumljive besede so tam in pa velike črke, na črno tablo napisane.«

Preden preidem k vzgojnemu delu v vzgojni poboljševalnici, bi bilo še važno vprašanje, kaj zavod lahko doseže proti hibam, ki zadevajo moralni čut. Dedno in po

Dosebina:

Naturalna stanovanja.

† Prosvetni minister dr. Anton Korošec.

... in mir ljudem na zemlji!

Med »zaostalimi« v otrokovem stoletju.

Občni zbor Zveze društev »Šola in dom«.

UČITELJSKI POKRET: Čemu to delo?

LISTEK: Božične sanje učitelja Suhača.

Splošne vesti. — Osebnе zadeve. — Naša

gospodarska organizacija. — Iz listov. —

Učiteljski pravnik. — Mladinska matica.

— Stanovska organizacija JUU.

okolju moralno ogroženih otrok je razmeroma jako mnogo. Gotovo je, da dedno obremenjenih zavod in šola ne moreta »popraviti«. Toda prepreči se lahko vsaj moralno anestezijskim otrokom kvarni stik bodisi z domom bodisi z moralno intaktnimi otroki.

Dom teh otrok je večinoma tak, da ne vpliva vzgojno v socialnem smislu. Večkrat jih celo oče ali mati navajata k prosjačenju, k tatvini itd. V Slov. Požeji sem imela gojenko, katere mati je bila ponosna, da je njena hčerka že s 13. letom dobila »dečka« in dopuščala je, da ga je vodila na dom in tam služila denar zase in za starše mnogokrat vprico mlajših bratov in sester.

V omenjenem zavodu je še sedaj deklica, ki ima »šlagirano« mater ter je babica vse tri vzdrževala s prostitucijo. V sodnem zapisniku je bilo navedeno, kako se je deklica pri peku pohvalila: »Danes je babica zopet zaslužila 15 din, da imamo za kruh.« Na vprašanje — kako? — je odgovorila: »Prišel je neki možki, pa mu je babica najprej ocvrta jajca, potem pa je legla z njim v posteljo. Iz blazin je napravila ograjo, da jaz ne bi videla, kaj dela. Pa meni je dala pojediti samo tri pečene krompirje« itd.

Dalje se moramo zavedati, da so v poboljševalnici žal tudi otroci, ki tja ne spadajo, ker niso zavedno ničesar zakrivali, ne spadajo pa tudi v nobeno, ne v normalno in ne v pomožno šolo, ker povsod samo ovirajo delo in pouk. To so otroci, ki so kot plevel v »božjem vrtcu« in za katere manjka zavodov, ker ne morejo ostati pri starših.

Pri takih otrocih ne bi smeli iz napačne humanosti oklevati, nego bi jih morali, dokler ni zavodov, izolirati v zavetišča, hiralnice ali norišnice. Pri njih je najvestnejša vzgoja brezuspešna. Z moralne strani nepopravljivo defektni, razumsko nepristopni otroci bi morali vse življenje ostati pod okriljem kakega zavoda.

Tudi taka deklica, razumski na stopnji idijotije, se nahaja v Slav. Požeji. Pri njej je ostalo brezuspešno vsako šolanje. Leto dni sem se specialno bavila z njo, uporabljajoč pri tem vse svoje znanje, dobro voljo in potrpežljivost, preizkusila sem vsa učila, metode in teste, ki sem jih zasledila v kaki knjigi, ali pa sem jih sama sestavljala in dosegla toliko, da se je naučila mehanske svojega podpisava, tiskane črke brez vezave in števila do 10 brez razumevanja številskega razmerja, dnevov v tednu pa po tem načinu:

V nedeljo gremo k maši in oblečemo »svetačne haljine«, v ponedeljek peremo perilo, v torek in četrtek jemo meso, v sredo gremo v bolnico na pregled, v petek imamo verouk in dobimo od g. kateheta včasih sličice, v soboto se pa kopljemo in preoblačimo. Božič je taktat, kadar koljemo pajčke in delamo klobase, o veliki noči pa jemo šunko, pirhe in pojemo Kristusovo trpljenje. Drugih dogodkov v letu si ni zapomnila. Obleči se, umiti in počesati se ni naučila. Surovo repo, krompir, zelje, korenje, oglje in vse, kar se da razdrobiti ali raztopiti, je pojedla z istim tekot kot nedeljske zrezke, ki jih je kaj spretno ukradla in skrila v — hlačke. V pubertetni dobi je postala nasilna in razdražljiva. Če ji je le uspelo, je pobegnila na cesto ali k plotu, kjer je nagovarjala moške in sanjala o tem, kako se bo poročila. Ko sem jo vprašala, kaj misli delati, ko bo poročena, je odgovorila: »Pasla bi kravo.«

Estetski absolutno intaktna, kljub največji pozornosti vedno umazana in raztrgana, si je z vsemi mogočnimi krpami, trakovi in petlami podpirala naraščajoče grudi, da bi tako opozorila na svojo ženskost. Ni se naučila prišiti si gumbe in olupiti krompir, čeprav sem se zelo mnogo trudila, da jo naučim vsaj najprimitivnejšega kuhanja.

Oče, dobro situiran nameščeneec s stalnim mesečnim zaslužkom, se svoje edinke sramuje, ker mu jemlje »ugled«. Ko sem zaprosila zavod za duševno bolne v Vrapčah pri Zagrebu za sprejem te deklice, je uprava zahtevala 25 dinarjev dnevne vzdrževalnine, česar kreditni »poboljševalnici« niso dovoljevali, oče pa od lastne enonadstropne hiše s posestvom ni mogel utrpeti »tako velike žrtve«. Kaj bo z njo?

V-ar:

Božične sanje

učitelja Suhača

Sredi gozda, visoko nekje gori v naših slovenskih hribih, ki so idilični le za turiste in smučarje, ki poredkoma prihajajo tja gori, a ne za one, ki tam živijo stalno in si služijo svoj težki vsakdanji kruh, službuje in vtepa v drobne glavice otrok znanje učitelj Suhač.

Usoda je hotela pač tako, da že osem let službuje v tem kraju in ga najnujnejši opravki vsako leto dva ali kvečjemu trikrat zane-sejo v oddaljeno dolinsko mesto. Vsak bi mislil, da si takrat učitelj Suhač privoščil malo življenja, a motil bi se tisti, kajti učitelj Suhač ima druge, važnejše skrbi, ki ga tarejo.

Družina, žena in trije otroci, to so njegove skrbi. Najstarejši bo kmalu moral v srednjo šolo, a učitelj Suhač se ne more rešiti oddaljenega hribovskega kraja in priti bližje mestu, ker je pač usoda taka, da je služajno med tistimi mnogimi, ki pač morajo biti na takih šolah dolgo dobo let.

Silni porast cen vsem življenjskim potrebščinam je zadel tudi oddaljena naselja in to občuti tudi učitelj Suhač, ki je kljub desetletnemu službovanju komaj letos prilezel v VIII. skupino in mu povišica še ni bila nakazana. Ker že čaka nekaj mescev, se je veselil, da se mu bo nabrala čedna vsotica, nekaka trinajsta plača, da bo lahko nekaj odrinil upniku, ki ga že terja več mescev, a ga vedno tolaži, čes povišica še ni prišla, nekaj bo pa lahko uporabil za nakup najpotrebnejših zim-

Po že citiranem zakonu o prisilni vzgoji nedoraslih od 6. februarja 1902. lahko ostane v zavodu do 18. leta, potem pa bo plen pauperizma in event. mati enega ali več kretenov. Socialno skrbstvo pri nas še ni toliko razvito, da bi vodilo evidenco o vsakem posamezniku in v danem primeru prisililo očeta, da reduciraj nekaj svojih užitkov v hčerkino rešitev.

Prav temna pa je ta slika šele takrat, kadar se zamislimo v hitrejšo množitev teh obremenjenih rodbin. Socialno nezavaran človek z manjšim čutom odgovornosti ima že v zgodnji mladosti otroke brez pomisleka na bodočnost, dočim bolj odgovorni človek čaka na socialno in eksistenčno možnost. Zato stojimo danes pred žalostnim dejstvom, da se manj vredni prekomerno množe in da več vredni izumirajo.

Občni zbor Zveze društev „Šola in dom“

V nedeljo, 8. decembra, je bil v prostorih Slovenske Matice v Ljubljani občni zbor Zveze društev »Šola in dom«, ki ga je vodil njen predsednik dr. Lončar Dragotin.

Zastopniki včlanjenih društev so podali poročila o željah staršev glede izboljšanja vzgoje in pouka na naših ljudskih, meščanskih in srednjih šolah. Zastopana so bila štiri društva iz Ljubljane, društva iz Tržiča, Zagorja, Trbovelj, Senovega, Maribora in Ptuja.

Zvezni tajnik profesor Čopič je poročal o važnejših dopisih, ki jih je Zveza prejela, in okrožnicah, ki jih je razposlala.

Kmetijska zbornica je poslala na vpogled načrt zakona o ljudskih šolah. Načrt nakazuje nekatere izpremembe sedanjega zakona o ljudskih šolah, posebno omiljuje centralistične ostrine veljavnega zakona, ki so se izkazale v praksi kot škodljive za naše ljudsko šolstvo. Glede osemletne šoloobveznosti in obiska kmetijskih nadaljevalnih šol, ter splošne ljudske prosvete pa bi načrt potreboval še večje izpopolnitve.

Učne knjige so trajna bolna točka našega šolstva. Knjige so predrage, prehitro se menjajo in preveč knjig uporabljajo otroci v šoli.

Potrebni bodo temeljiti in daljnosežni ukrepi, da omejimo težke izdatke za šolanje otrok, ker izdajo starši v Sloveniji približno 20 milijonov din letno za šolske knjige in druge učne potrebščine.

V nekaterih krajih so bili zaprti poedini razredi ljudskih šol zaradi pomanjkana učitelstva. V narodnostno mešanih in obmejnih krajih je treba skrbeti, da je vse naše šolstvo čim bolj izpopolnjeno, ker ima ljudstvo v takih krajih večje prosvetne potrebe ter to zahtevajo tudi narodne in državne koristi.

Mariborsko društvo »Šola in dom« je stavilo več predlogov, izmed katerih posebej navajamo naslednje:

V Ljubljani in Mariboru naj bi prosvetna uprava ustanovila poskusne srednje in meščanske šole, na katerih naj bi poučevali najboljši strokovnjaki, vzgojitelji in metodiki. Za težje delo naj bi prejemale posebne nagra-

Ne spada v moj delokrog, da razpravljamo tu o evgeničnih ukrepih in sredstvih, ki so žal zopet tesno povezana z gospodarskimi razmerami, nisem hotela namigniti na sterilizacijo, ki pri nas še ni uzakonjena in ki bi ostala brezuspešna tako dolgo, dokler se ne dvigne do najvišje točke socialno skrbstvo, ki mora misliti pač tudi na to, da ne obremeni bodočih generacij z vzdrževanjem vedno več hiralnic, »poboljševalnic«, kaznilnic in norišnic, da ne bodo bremena več vrednih za manj vredne narastla do neznosnosti. Bolje je varovati, kot zdraviti.

Iz navedenega je razvidno, da je v vzgojnem poboljševalnem zavodu mnogo gojenk, ki po svoji dispoziciji ne spadajo vanj.

de, da bi lahko posvetili vse svoje moči šoli. Mladi profesorji in učitelji naj bi hospitirali na teh šolah, da spoznajo nove načine šolskega dela. S tem bi bilo tudi rešeno vprašanje vzornih nastopov na srednjih šolah. Na poskusnih šolah naj bi prvi preiskusili nove učne načrte in nove načine pouka ter učne knjige in učila in jih splošno uvedli šele, če se obnesejo.

Sprejemni izpit za srednje šole v sedanji obliki ni izpolnil nad, ki so jih imeli vanj njegovi tvorci; zato naj bi ga odpravili.

Prosvetna uprava naj izdelata stavbni načrt vsaj za 10 let, da bo v tem času sezidanih dovolj srednjih, meščanskih in ljudskih šol. Bremena naj bi se razdelila na daljšo dobo, da bi banovina in občine ne bile preveč obremenjene. Veliko pomanjkanje prostorov onemogoča vsak napredek šolstva. Potrebujemo pa več strokovnih šol za moško in žensko mladino.

Med starši je treba vzbuditi več zanimanja za šolo, da se utrdi med ljudstvom močna zavest o važnosti šolstva, za tvorni in duhovni napredek vsega naroda. Roditeljski sestanki naj se redno vrše na ljudskih in meščanskih šolah pa vsaj za nižje razrede.

Vse učne osebe naj bi bile nameščene in po želji premeščene med velikimi počitnicami, da bi ne bilo prevelikih izprememb v učnem osebju med šolskim letom.

V ljudskih šolah naj se o novem učnem načrtu, ki se pripravlja, zagotovi čim več ur materinemu jeziku.

Vzgojitelji bodo mogli svoje izredno težavno delo ravno tedaj dobro izvrševati, če bodo stanu primerno nagrajeni in to tem bolj, ker nimajo nikakih stranskih dohodkov in ugodnosti, kot jih imajo nekateri drugi poklici.

Namen izdajanja knjig je, omogočiti dijakom in staršem, da si nabavijo knjige čim ceneje; zato zveza ne dela za dobiček, temveč le za kritje lastnih stroškov in ohranitev obratnega kapitala. Računi so bili soglasno odobreni in odboru izglasovana razrešnica.

UČITELJSKI POKRET

Čemu to delo?

Učiteljski pokret je zrasel iz potrebe, da se ustvari sodobnemu šolskemu delu prava, v naših razmerah temeljca osnova. Bila je iluzija, misliti na izboljšanje šole že s samo metodo šolskega dela. Brez temeljitega poznavanja in upoštevanja stvarnih, materialnih pogojev za uspevanje našega šolarja, je tako prizadevanje brezupno. To so še pred ustanovitvijo Učiteljskega pokreta spoznali nekateri posamezniki. Njihovo delo je bilo nujno, kakor vmesni člen v verigi, a ostalo bi za dalje časa izolirano, da ni nastopila skupina učiteljev, ki si je zastavila isto nalogo

na širši osnovi. Mlajša generacija je pričela organizirano in sistematično iskati poti, po katerih bi se najbolj približala objektivni stvarnosti svojih učencev. Prepričala se je, da bo šele po tem spoznanju mogla nuditi učencem primerno, življenjsko znanje.

Vsa prizadevanja v tem pravcu lahko strnemo v dve diametralno si nasprotni smeri. Prva je že dalje časa znana in ima pri nas nekaj tradicije. V mislih imam sledeči postopek: učitelj si pomaga z znanjem, ki ga je prinesel iz učiteljskega. Znanje iz psihologije in pedagogike mu pomaga, kot kriterij

skih potrebščin za ženo, za otroke in, če kaj ostane, tudi zase, kar naj bi bilo tudi za božično darilo.

A vse je padlo v vodo.

Prišel je sveti večer, tisti lepi večer, ko božični zvonovi naznanjajo večno slavo in večni mir, ko njihov odmev razneži še tako trdo srce, ko bi moralo miniti vsako sovraštvo in se razliti ljubezen med vse zemljane.

A ti zvonovi, ti lepi glasovi bron, niso mogli raztaliti debelega ledu, s katerim je obdano trpko Suhačevo srce. Čim bolj se je bližal najsvečanjši trenutek, ko se zbira vsa družina okrog božičnega drevesca in občuduje nastavljene darove, tem bolj je postal učitelj Suhač redkobeseden in nemiren.

Nič ne bo darov in otroke bo moral potolažiti s tem, da bo Božiček prinesel darove k njim drugič, ko bo imel več denarja, pri tem je mislil na svojo povišico. Ko vse to razmišlja, mu šine v glavo nova misel, ampak ne razveseljiva.

Drugod dobivajo trinajste plače, s katerimi razveseljujejo starši svoje otroke. On, učitelj, vzgojitelj, pa tega ne dobi in zaradi tega tudi ne bo mogel razveseliti svojih otrok. Da, če bi dobil on trinajsto plačo, bi bilo veselje v hiši največje.

V takem razmišljanju ga prekine žena in ga povabi v sobo, kjer so prižgali skromno božično drevesce, pod katerimi so bili »prazniki«, ni bilo nikakih darov. Vendar to ni motilo veselega razpoloženja otrok, ker so jih mikale redke goreče svečice na božičnem drevescu.

A to veselje otrok je še bolj stisnilo tugo v njegovem srcu, na očeh pa se mu je prika-

zala debela solza, ki se mu je zakotalila preko upadlih lic.

Veselje je poleglo, ugasnili so svečke in se podali k počitku.

Zunaj je divjala hribovska burja, od daleč se je slišal glas božičnih zvonov, v kotu so spali trije otroci in globoko dihali.

Tudi žena poleg njega je že zaspala, le Suhač ni mogel zatisniti očesa. Misli o povišici, o trinajsti plači, o premešitvi, o božičnem miru in božičnih darovih so begale pred njim z veliko brzino kakor slike na filmskem platnu. Ni jih mogel pregnati, venomer so se zopet prikazovale in pojavljale, ga vznemirjale in ga opominjale njegovega gorja in trpljenja.

Nemirno se je premetaval v postelji in spanec ni hotel zatisniti njegovih trudnih oči. Slišal je, kako je nekje daleč zvonil veliki cerkveni zvon in vabil zemljane k polnočnicam. Srečni so ti ljudje, sedaj bodo na svojo bol pozabili, tam v cerkvi bodo sredi božične noči, sredi burje in mraza in vendar so srečnejši od njega, ker ga tare misel, da svojih otrok ni mogel obdarovati.

V takih mislih je zaspal. Zazibal se je v svet sanj, ki so izpolnile njegove želje in pretvorile kruto realnost v lepo idilo božičnega večera.

Sanjal je!

Bil je v šoli, v razredu in se trudil ter učil.

Nekdo potrkna na vrata!

Pismonoša! Da pismonoša je prišel. V roki je nosil pismo in še drug listek.

Pismo? — Od kod neki...?

In — —! čekl, da ček je bil, pravi beli ček — in na njem čedna vsota.

za opazovanje otrok. Po skrbnem lastnem opazovanju razdeli učence v tri skupine — bolj, srednje in manj nadarjene. Običaj je, da preišče življenjske prilike slabo uspeva-jočih podrobneje, dočim se smatrajo ostali za dognano stvar. Tako smo dobili mnogo lepih opisov tipičnih učencev, a obstajala je nevarnost — zdi se mi celo, da še obstaja —, da bi ti primeri ne postali šablone.

Po do danes objavljenih razpravah Učiteljskega pokreta v »Prosveti« mora biti vsakemu jasno, da bi ta pot ne mogla privedi do zaključnega, kolikor največ mogoče objektivnega, celotnega pregleda razmer slovenskega šolarja in njihovega vpliva na njegovo duševno rast. Ubratj je bilo treba pot, ki je ravno nasprotna gori nakazani. Pravilno trdi tovariš O. H. v svojem članku »Naši rezultati in novejša doba« (11. štev. Učit. tov.), ko piše: »Vpliv materialnega dela otrokovega okolja je neprestan. Zaradi tega je razumljivo, da ima ta del vplivov odločilno vlogo pri oblikovanju otrokovega duševnega obraza.« Kdor je živel v miljeju, ki izziva neugodje za neugodjem, ga bo do kraja razumel. Iz teh vrst po večini izvira učiteljski kader, ki si je nadel težko nalogo raziskavanja. Neposredni stik z dnevnimi vplivi tega dela miljeja nas je privedel k temu načinu dela. Hoteli smo spoznati najprej zunanje vplive na duševno rast slovenskega otroka.

Takoj pri sestavi prvih anketnih pol, še bolj pa pri urejanju zbranega gradiva, smo začutili, kako slabo nas je šola pripravila za to pot. Pogrešali smo tako rekoč vse, a v prvi vrsti vsaj osnovne pojme iz sociologije, biologije, ekonomije in statistike. Spoznali smo, da brez tega ne bomo kos stavljenim nalogi. Kaj zdaj? Preostalo nam je edino, da s samozobrazbo zamujemo dopolnimo. Svoj čas že je naša stanovska organizacija načela isti problem, a ni uspela, ker delo ni bilo vezano na konkretne naloge na terenu. Takrat pa se je pojavila potreba po tem znanju zaradi rešitve nastalih problemov, ki so izzivali k rešitvi. In šlo je! Ne morda idealno, saj prve brazde v celini niso nikoli lepe, čeprav so najvažnejše.

Doslej enotna zgradba prebivalstva Slovenije se je pred našimi očmi razčlenila v jasno nakazane razredne skupine, kakor smo bili tega vajeni le v znanstvenih razpravah o tujih narodih, ki žive v drugačnih gospodarskih razmerah. Svoje znanje smo obogatili z novim spoznanjem: življenje ni šlo mimo belih hišic na idiličnem, od prometa umaknjem hribočku, marveč je z vso ali še večjo silo udrla tudi tu, ne le preko praga tesnega delavčevega stanovanja v industrijskem kraju, kakor smo bili vajeni gledati na stvari dotlej.

Kdor se je aktivno udeleževal dela bodisi pri zbiranju podatkov ali pri urejanju zbranega gradiva, je moral sproti spopolnjevati svoje znanje. Splošna učiteljeva izobrazba se je s spoznavanjem življenjskih pogojev njegovih učencev močno dvignila. V naših, še bolj pa v vrstah lajkov, ki jim naše delo ni bilo simpatično, so se sproti javljali mnogi prigovori. Pri soudeležbi na delu bi taki ugovori sami po sebi izgubili svojo vrednost, tako pa moramo zaradi jasnosti povedati še to.

Navajam samo povsem splošno vprašanje: Čemu to delo? Kakšen napor, da izveš, koliko oseb spi v eni sobi in na koliko stanovalcev pride ena postelja, dalje koliko hlače ima en učenec iz določene kategorije itd., ko vendar veš, da ne bo odslej dalje spalo nič manj oseb v eni sobi in ne bodo imeli otroci zato nič več hlače. Res je — nič se zato ne bodo spremenile socialne razmere v dobro slovenskega otroka, še slabše so, kakor vemo. Pozabili ste pa važnejše, tako zvano javno mnenje. Široka javnost od tega časa ni niti pomislila, v kako težkih razmerah dorašča in se šola tisti mladi rod, ki naj zaživi novo, lepše življenje. Po zaslugi učiteljskega je bila javnost ob dvanajsti uri opozorjena na najbolj pereči problem našega časa. Učiteljsvo je pravilno pojmlilo svojo nalogo in je brez ozira na žrtve, ki so s takim delom v zvezi, opravilo pravo pionirsko delo.

Na čeku pa je bilo tudi zapisano: »Trinajsta plača!«

Kako se je začudil!

Podpisal je in pismonoša mu je našteval denar. V roki ga je držal, ni vedel, kam bi stekel, k ženi ali v razred, da bi nadaljeval svoje delo!

Skoraj pozabil je na pismo, ki ga je držal v drugi roki.

Naglo in nervozno ga je odpiral; kaj je neki v pismu?

In glej! Dekret!

Premeščen je, prav blizu mesta je njegovo službeno mesto.

Kakšno presenečenje! Dve novi presenečenja v njegovem življenju!

Trinajsta plača in dekret o premešitvi in to tako iznenada, tik pred božičnimi prazniki. To je najlepše božično darilo, vsi se ga bodo razveselili.

V tem veselju, v tem radostnem trenutku steče v kuhinjo, zakriči: »Žena glej! — Božično — da — — —!«

V tem se zbudi in okrog njega vlada gluha noč, le žena stoji ob njem in drži v roki prižgano svečo ter ga gleda.

»Kaj je?« ga vpraša.

Ko se popolnoma zave, spozna, da so bile le sanje, da ni ne sluha ne duha ne o dekretu ne o trinajsti plači.

Sanjska idila se je zopet spremenila v kruto realnost.

Nemirno je prebil ostali del noči in drugi dan je bil bled in lica so bila še bolj upadla.

Mislil pa je le to: »Kdaj se bodo neki njegove svetonočne sanje izpolnile!«

Od prvih razprav dr. Žgeča, ki so raztresena v »Popotnikih«, »Zbornikih SSM« in drugod, preko Doberškove knjige: »Vpliv socialnih razmer na razvoj otroka na Prevaljah«, Jurančičeve: »Iz šole za narod« in Möderndorferjeve: »Slovenska vas na Dolenjskem« do Ledinečkovega dela: »Moj razred« je bila dolga pot, ki jo je moral prehoditi vsak učitelj pokretaš vzporedno s svojim delom.

Učiteljskemu pokretu se je posrečilo zainteresirati razmeroma široki krog učiteljstva za probleme, ki so neposredno vezani na dnevno poklicno delo. Povezal je široki krog pedagoških delavcev na terenu v organizirano skupino — skupino, ki se zavestno bori za izboljšanje socialnih pogojev slovenskega otroka. Bori se z orožjem, ki bi edino smelo odločati pri vsaki akciji. Izsledki so v visoki

meri objektivni in postavljeni na znanstveno višino, ki jo priznava krog resnih znanstvenikov.

Da je temu tako, ni le zasluga ozkega kroga obdelovalcev zbranega gradiva, ampak vseh onih tovarišic in tovarišev, ki so spričo obilnega poklicnega dela vendarle še našli čas za brskanje po posestnih listih, merjenje, tehtanje itd., kakor so to zahtevale anketne pole. Tako je nastajalo delo v medsebojni povezanosti in pomoči.

Naše delo še zdaleka ni opravljeno. Naša samoizobrazba mora dalje v označeni smeri. Če smo si doslej vsaj nekoliko ogledali zunanje vplive otrokovega miljeja, če smo zmerili njegovo biološko silo, moramo zdaj k raziskovanju njegove duševne zmogljivosti. Čas bo pokazal, ali smo stavljene nalogi dorasili!

Kimovec Francé.

Splošne vesti

Zadovoljstvo o božičnih praznikih
in srečo v novem letu

želi vsem članom in članicam

JUU SEKCIJA LJUBLJANA

POSVET UČITELJSTVA, KI POUČUJE NA
OBRTHNIH NADALJEVALNIH ŠOLAH

Odsek za obrtno nadaljevalne pri sekciji JUU v Ljubljani vabi vse tovarišice in tovarišice ki službjejo na obrtnih nadaljevalnih šolah, da se udeležijo posveta, ki bo 4. januarja 1941. ob 10. uri dopoldne v prostorih sekcije JUU.

— Prihodnja številka »Učiteljskega tovariša« bo izšla 9. januarja.

— Tovariš Womer Ivan, upravitelj III. deške šole v Mariboru, je daroval pensionatu Učiteljskega doma v Mariboru v spomin pokojnega Černovškega Joška, soproga tovarišice Mare Černovškove, 100 din. Prisrčna hvala!

— Maturanti vojaki IV. letnika iz leta 1920. — Pošljite svoje naslove učitelju Miroslavu Zoru v Ljubljano, Tavčarjeva 4, da stopimo v stike glede proslave dvajsetletnice naše mature. Kako bi bilo 6. jan. 1941? Premislite in pišite.

Prijetne božične praznike
in zadovoljstvo v novem letu

vsem sotrudnikom in čitateljem želita
UREDNIŠTVO IN UPRAVA
»UČITELJSKEGA TOVARIŠA«

Osebne zadeve

—i Napredovanja: V V. položajno skupino je napredoval Omerza Zdravko, strokovni učitelj na gluhozemnici v Ljubljani. V VI. položajno skupino je bil preveden Rupnik Vinko, strokovni učitelj na gluhozemnici v Ljubljani.

—i Odlikovanja. Na predlog g. ministra vojske in mornarice so bili odlikovani tovariši rezervni častniki: Z redom jugoslovanske krone IV. stopnje: Edo Prinčič, rez. podpukovnik in Edvard Gregorič, rez. kapetan II. raz. — Z redom jugoslovanske krone V. stopnje: Frančišek Bizjan, rez. kapetan II. raz.

Naša gospodarska organizacija

—g Samopomoč učiteljskih otrok v Ljubljani obvešča vse člane, da nakažejo mesca januarja upravno, odpravno, za rezervno za podpore in poštino. Za enega otroka nakažite 26 din, za dva 51 din, za tri 76 din, za štiri 101 din in za pet 126 din. Ker ima za druga novo številko pri čekovnem uradu, zato pošiljajte le na položnicah, ki jih boste prejeli konec mesca decembra. V letu 1941. bo treba plačati 16 odpravnin. — Odbor.

Iz listov

—I Hrvatski učitelji se pripravajo. Kakor sledi iz poročila zagrebških »Novosti«, so bili na seji osrednjega in upravnega odbora »Hrvatskega učiteljskega društva« veliki spori. »Novosti« navajajo govor učitelja Imbra Stiviča na tej seji, kjer je dejal, da je po vseh teh pogovorih in razpravah »potrt«. Dejal je: »Medtem ko kmetje obravnavajo v največji enodušnosti, se pa mi učitelji tukaj pripravamo... Kmetje spoštujejo starost, preteklost in narodno izročilo, pri nas v naših vrstah pa napadajo našega predsednika in ga najgrje zmerjajo z mumijo. Ti napadi ne prihajajo zaradi tega, ker bi kdo hotel dobro Zvezi hrvatskih učiteljskih društev, marveč prihajajo iz političnega ozadja, iz sredine tistih ljudi, ki so se odrezali od hrvaškega naroda s tem, da so prevzeli tuje ideje. To je tam hušje, ker se oblačijo v plaše HSS in Seljačke Sloge.« Kakor se vidi, je spor med hrvatskim učiteljstvom resen. Na eni strani so pristaši dosejanega voditelja Tomašiča, na drugi strani pa pristaši Kranjčevića. »Slovenec« 10. XII.

—I Šolski nabiralni dan med našimi Nemci. »Deutsches Volksblatt« poroča, da bo v nedeljo nabiralni dan za nemško šolstvo med Nemci na Hrvatskem ter v drinski in vrbski banovini. Člani Kulturbunda bodo ta dan obiskali vse nemške družine v teh treh banovinah in jih poprosili za prispevek v šolski

fond nemške narodne skupine v Jugoslaviji. »Jutro« 14. XII.

—I Vsi morajo biti pismeni. Učitelji in učiteljice v Beogradu in Pančevu so te dni pričeli bistriti nenavadne učence. Sklenili so, da v teku štirih zimskih mesecev naučijo pisati in brati v večernih tečajih vse tiste, ki jim pismenost še ni lastna: služkinje, gospodinje, delavce, obrtnike in razne male ljudi, kakršnih je polno po prestolnici. Čim se je razvedelo o teh tečajih, so se začeli trumoma prijavljati omenjeni na posameznih ljudskih šolah in zdaj se že pridno vrši pouk. Učiteljstvo se je zgledno izkazalo in se uvrstilo v fronto borbe proti nepismenosti, ki so jo pričeli Sokolstvo in druga narodna društva. »Jutro« 11. XII.

—I Hrvatski kmečko-prosvetni parlament je naslov članku v Jutru dne 10. XII., ki prinaša poročilo občnega zbora Seljačke sloge v Zagrebu ter piše med drugim: »Obširno se je bavil tajnik tudi z akcijo za pobijanje nepismenosti in ugotovil, da se je v tečajih Seljačke sloge naučilo zadnja leta že 200.000 Hrvatov in Hrvatice čitati in pisati. Najlepši uspeh je bil dosežen v srezu Prozor, kjer je bilo ob pričetku akcije proti nepismenosti še 80 odstotkov odraslih ljudi nepismenih, a je sedaj to število padlo pri moških na 15 in pri ženskah na 30 odstotkov.«

Učiteljski pravnik

—§ Vprašanje A. G. iz V. Ali dobim VI. skupino izplačano 1. januarja 1941? — Odgovor! Da. Vi in mnogi drugi tovariši, ki so napredovali v prvi polovici t. l.

—§ Odgovor na vprašanja »SOS«. I. Ako se bo zdravil vaš mož upokojenec več ko dva mesca v kraju nižjega draginjskega razreda, mu bo ta čas pripadala osebna doklada nižjega draginjskega razreda in to na osnovi točke 3., člena 1. uredbe o osebnih in rodbinskih dokladi drž. upokojencev, ki ne predvideva nobenih izjem. (Roč. kat., str. 121).

II. Po čl. 4. uredbe o osebnih in rodbinskih dokladah (Roč. kat., str. 114 in 115) pripada polna doklada ženi uradnici, če stanuje ta z možem v raznih krajih, za kar se smatra tudi, če se 1 zakonski drug zdravi na lastne stroške v drugem kraju nad 3 mesece. Ako bo primer tak, napravite vlogo na kr. bansko upravo in ji priključite dokazilo.

—§ Vprašanje: »ŠAR«. Banovina in občina mi dolgujeta večja zneska. Upnik je pripravljen prevzeti cesijo za te zneske.

1. Ali je cesija dopustna?
2. Kako more upnik cesijo realizirati oziroma prisilno izterjati?
3. Ali je možno, da s tožbenim izterjam izplačilo?

Odgovor: Cesija je dopustna, a znesek se ne da prisilno izterjati, ker nihče ne zanika pravice do izplačila.

—§ Vprašanja: K. Lj.: 1. Ali mi pripada v trgu stanarina 200 din, kakor predvideva z. o. n. š., ali 150 din, kakor mi izplačuje banovina?

2. Sem učiteljica z 18. služb. leti. Moj mož je tudi učitelj. Ali bi v primeru moje smrti dobival moj otrok za menoj kaj pokojnine ali podpore iz pokoj. sklada, v katerega plačujem. Ker sem vlagatelj kot vsak mož.

3. Pet let sem stanovala v naravnem stanovanju, obstoječem iz 1 sobe v izmeri 4 x 5 m. To stanovanje je po zakonu spoznano za neprimerno (z. o. n. š. predvideva, kakšno mora biti) kot naravno stanovanje in je soba prazna, moja naslednica pa dobiva stanarino. Ali lahko zahtevam povračilo razlike med vrednostjo sobe in stanarine?

Odgovor! Ad 1.) Stanarina v trgu je bila znižana na 150 din z zakonom o izpremembah in dopolnitvah zakona o ljud. šolah dne 29. dec. 1930. — Sl. list 1931./36. Ad 2.) Otroci vlagateljev v pokojninski sklad imajo pravico do rodbinske pokojnine tako po vlagatelju očetu kakor tudi po vlagateljici materi. Ad 3.) Za čas, ko ste stanovali v neprimer-

Narod ima siguren občutek za vse ono, kar je zdravilno. Ni le slučajno, da se ravno pri nas popije toliko bele kave. Naše gospodinje jo vedo mojstrsko pripraviti. Naravno, s »Kolinsko« to vedno dobro uspe.

nem stanovanju, lahko prosite za povračilo razlike med vrednostjo sobe in stanarine. Bolje bi bilo, če bi se sploh ne vselili v tako stanovanje. V tem primeru bi vam stanarino morali plačevati.

Učiteljski pevski zbor JUU Emil Adamič

—pev. Obvestilo. Članstvu Učiteljskega pevskega zbora sporočamo, da bo prihodnji pevski tečaj 6., 7., 8. in 9. januarja 1941. v prostorih Glasbene matice v Ljubljani. Začetek 6. januarja ob 10. uri dopoldne. Popoldne istega dne bo občni zbor. Tečaj je obvezen za vse ono članstvo, ki je prejelo okrožnico. Članstvo naj prinese s seboj na ta pevski tečaj ves notni material, ki ga ima še doma. Tajnik.

Mladinska matica

—mm Druga številka »Našega roda« nam je popolnoma pošla. Prosimo poverjenike, ki še niso razpečali vseh drugih števil letnošnega letnika, naj nam te čimprej vrnejo, da jih lahko nudimo novim naročnikom.

—mm Pravkar je izšel VI. zvezek Cicanove knjižnice, ki je sestavljen iz ponatiskov najboljših sestavkov I. in III. zvezka Cicanove knjižnice. Ima pa tudi nekaj novih stvari. Zvezek je uredil Josip. Ribičič, ilustriral Mirko Bambič. Knjiživa je za otroke prvih

razredov neobhodno potrebna. Stane 2 din. Zahtevajte en izvod na ogled!

—mm Najcenejše in naboljše mladinske knjige za božična darila dobite pri Mladinski matici.

—mm Ena najlepših in največjih naših izvornih slikanic je »Dedek Miha«. 50 večbarvnih celostranskih ilustracij Marte in Radovana Klopčica, verzi Anice Černejeve. Cena vezani knjigi je 35 din.

Štanovaška organizacija JUU

Poročila

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO SMARJE PRI JELŠAH je zborovalo dne 7. decembra 1940. v Rogški Slatini. Udeležba 45 članov, to je 62 %. Predsednik je uvodoma čestital tov. Logarju k odlikovanju, tov. Heriču k poroki, tov. Bakošu k uspehu pri izpitu ter pozdravil nove člane. Opozoril je na novo podružnico Učiteljske knjigarnice v Celju. O banovinski skupščini je podal obširno poročilo delegat tov. Krašnja. O poročilu se je vršila daljša debata in naposled je bil soglasno sprejet predlog tov. Knapiča, da se pošlje vodstvu sekcije izraze priznanja in popolnega zaupanja. Ker je bil predavatelj tov. Ledinek nujno zadržan, je moralo pedagoško predavanje izostati. Mesto tega se pa je razvila obširna debata, kako bi bilo delo v društvu poživeti in pritegniti vse članstvo k aktivnejšemu sodelovanju. Sklenjeno je bilo, da se za posamezne panoge društvenega dela izvolijo posebni referenti in da društvo vsaj enkrat na leto dela z odseki. Dasi deluje članstvo društva v močno pasivnem srezu in ima domače revne dece dovolj, je na kokretno prošnjo zbralo precejšen znesek in poverilo tov. Ahtikovu, da ga odpošlje določeni obmejni šoli. Prihodnje zborovanje bo 8. februarja v Rogatcu. Pred zaključkom je opozoril predsednik članstvo na posebne dolžnosti učiteljstva, ki živi v teh težkih časih med preprostim narodom in da ga naj oživlja z vedrim optimizmom.

Referenti so za šolsko upravo Sotošek, Logar in Straškova, za tisk Knapič in Krašnja, za strokovno šolstvo in izvenšolsko delo Predan, Kovačič, Burdianova, Potočnikova in Ferlinčeva, za gospodarstvo Godnikova in Stefanciosa, za stanovsko politiko Smeh in Rečnik, za učiteljice Ahtikova.

Predsednik: Miloš Verk. Tajnik: Rataj Oskar.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO CELJE je zborovalo 4. decembra v Celju ob udeležbi 160 članstva. Predsednik je uvodoma pozdravil zlasti gg. nadzornika Pestevška, ravnatelja Brinarja, prof. dr. Žgeča in 8 novih članov. Posebej je čestital g. 70letnici tov. Kovačičevi Zinki, ki je 45 let nepretrgoma članica društva. Očrtal je pomen dveh jubilejev, 140 letnice rojstva Šlomška in Prešerna, ki sta vsak

na svojem področju gradila temelje narodni kulturi in se je v njih razodel genij slovenskega naroda.

Za junij pripravljena proslava 70letnice društvenega obstoja je morala odpasti, pač pa bo gotovo močnejše v normalnejših razmerah obhajati njegovo 75 letnico. Dotlej utegne učiteljstvo, sklenjeno z narodom, doživeti še težke preizkušnje, vendar je polno vere vase, v bodočnost naroda, države in človeštva. Izredno neugoden je materialni položaj uradništva ob porastu cen življenjskim potrebščinam, ki ni v skladu z našimi prejemki. Učiteljstvu in njegovim rodbinam je treba zavarovati položaj tudi v interesu njegovega dela.

Tovariš Kotnik je poročal o banovinski skupščini sekcije JUU v Ljubljani, orisal njen potek in organizacijo.

Tovariš Lužnik je podal »Nekaj misli o globalni metodi v čitanju«. Prikazal je bistvo te metode, ki v nasprotju s sintetično temelji na smiselnih stavkih, od katerih prehaja k črkam. Predavanje, sloneče na izkušnjah lastne prakse, je bilo jasno in zanimivo podano ter mu je sledila razgibana, stvarna debata.

V skromen spomin društvene 70letnice je bil podan oris zgodovine celjskega in savinjskega učiteljskega društva, ki izza leta 1931. združena tvorita območje sedanjega društva. Zgodovino prvega je očrtal tov. Roš, drugega pa njegov bivši predsednik tov. Zdolšek. Celjskemu društvu, ustanovljenemu 1870., je bil prvi predsednik prof. dr. Lindner, ki je 16 let kazensko služboval na celjski gimnaziji, poznejši profesor na češki univerzi v Pragi in prvi moderni češki pedagog. Sledili so mu Bobisut, Lopan, Brezovnik, Zupanek, l. 1889. Petriček, ki je še danes član društva, nato Gradišnik (soustanovitelj »Zaveza«), Štukelj, Černež, Brinar, Sivka, Gosak, Savinskemu društvu, ustanovljenemu 1874., so predsedovali Škoflec, Meglič, Vidic, Zotter, Vrabl, Jakše, Koch, Zdolšek in Jarh. Pregled društvene zgodovine je nudil tudi zanimiv pogled v tisto dobo, v narodne borbe na Štajerskem, pa tudi je pokazal na idealno, neustraheno in delavno slovensko učiteljstvo in njegove predstavnike v težkih dobah, tako da so nam njih vzori v čast in bodrilo.

Sprejet je bil naslednji sklep: Po zakonu o ljudskih šolah učiteljstvo nima pravice do

SEM SVOJIM CENJENIM ODJEMALKAM IN ODJEMALCEM ŽELI

vesele božične pozdravne in srečne novo leta

UČITELJSKA TISKARNA

S KNJIGARNO IN NJENIMA PODRUŽNICAMA V MARIBORU IN CELJU

počrtnice dnevnic in potnih stroškov za posejanje uradnih okrajnih konferenc. Njegov materialni položaj pa je danes tako izredno slab, ko mora voditi življenje pod nivojem eksistenčnega minimuma, da ne prenese obremenjevanja s posejanjem konferenc daleč izven službenega kraja. Kakor se tudi uradnikom na visokih položajih in z velikimi prejemki priznavajo dnevnice in potni stroški za službena potovanja, tako naj se tudi učitelstvu za navedene namene. V izpolnitev te, zlasti danes upravičene zahteve, naj JUU pokrene potrebno akcijo.

Ob koncu je prispela na zborovanje pozdravna brzojavka mnogoletnih društvenih članov tov. Fine in Joška Bizjaka iz Ljubljane, ki sta čestitala društvu k njegovemu jubileju. Iskrena hvala!

Fran Roš, preds. Josip Kotnik, tajnik.

+ JUU SRESKO DRUŠTVO KRANJ je zborovalo 14. decembra 1940. v risalnici dekleške ljudske šole v Kranju. Tovariš predsednik Rant je pozdravil navzočega šol. nadzornika in 54 tovarišev in tovarišic, ki so se udeležili zborovanja. Izrazil je veselje, da so zborovanja zopet dovoljena. Srečni smo, da še živimo v miru, zato se vsi zavedamo, da so potrebne žrtve za obrambo države. Radi jih prenašamo, saj smo pripravljene žrtvovati za domovino tudi življenje. Težko pa nam je, ko vidimo, da žrtve niso enakomerno razdeljene. Mali človek — uradnik in delavec — le še živi, manjka mu najnujnejše za golo življenje. Če nam ni mogoče dati poviškov v plačah, naj nas oblast zavaruje, da bomo dobivali najnujnejše potrebne življenjske potrebščine po zmogljivih cenah.

Kljub težkim dnevom učitelstvo ne sme pozabiti svoje organizacije in njenih gospodarskih ustanov. Posvetimo jim več pozornosti, saj so tu, da jačijo naš stan v materialnem oziru, da skušajo nuditi pomoč članom naše učiteljske družine, ko pridejo težave in bridkosti.

Tovariš tajnik je v poročilu pozval članstvo, naj se v svojih izvajanjih točno drži delokroga organizacije. Razumeti moramo čas, v katerem živimo, ter se izogibati vsega, kar bi organizaciji lahko škodovalo.

Podal je delovni program za tekoče leto. Na drugem zborovanju bo predavanje »Stremljenje učitelstva po višji izobrazbi«. Na tretjem zborovanju bo metodičen nastop na primskovski šoli, ki ga bo imela tov. Bidovčeva Martina. Za četrto zborovanje bi želeli slišati kaj »O domovinski vzgoji«. Naprošajo se tovarišice in tovariši, da se kdo javi za to predavanje.

Tovariš blagajnik je poročal o stanju blagajne.

Vsa poročila so bila sprejeta. Tovariš šolski nadzornik priporoča, da naj društvo ponovno pokrene akcijo, da bi se uvrstilo Stražišče v drugi draginjski razred. Pravi, da so dekreti o napredovanjih že na srezu. Priporoča, naj se prošnje za napredovanja pravočasno in pravilno vlagajo.

Sledilo je poročilo o banovinski skupščini, ki ga je podal tajnik Zumer. Podal je mnenja in trenja, ki so se pojavila letos na skupščini ter očrtal delo v gospodarskem odseku.

Nato je učitelstvo odšlo v Jugoslav. tovarno gumija v Kranju. Ogledalo si je delo, ki sta ga tolmačila zastopnika tovarne gg. Papež in inž. Gregorinčič. Vodstvo tovarne je podarilo učitelstvu 5 kg radirk, ki naj jih dajo otrokom v razredih. Za darilo in tolmačenje ter prijaznost izreka učitelstvo najlepšo zahvalo.

Predsednik: Rant France s. r. Tajnik: Zumer Anton s. r.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO LJUBLJANA OKOLICA — VZHOD je zborovalo v soboto, 14. dec. 1940., v Ljubljani v Trgovskem domu. Zborovanja se je udeležilo 57 tovarišev in tovarišic — 73 %.

Zborovanje je otvorila tov. predsednica Fr. Završanova. Pozdravila je vse navzoče, še posebej pa novostopivše člane: Rebolj Fr. iz Zaloga, Vodopivec iz Golega, Porenta St. od Sv. Jakoba in Flajsja Andreja iz Zelimelj. Tov. Vodopivec, ki je izgubil ženo, in tov. Selanovi, ki ji je umrla mati, je izrekla v imenu društva iskreno sožalje. Nato je zborovalcem sporočila žalostno vest, ki se je v zgodnjih jutranjih urah razširila po našem mestu, da je v Beogradu nenadoma preminul naš prosvetni šef, g. dr. A. Korošec. Zborovalci so vstali in počastili njegov spomin. — V svojem nadaljnjem poročilu je opisala delo in stremjenja organizacije za zboljšanje našega položaja, za zenačenje plač poročenih učitelj z neporočenimi, napredovanja in kuriva, ki ne ustrezajo sedanjim razmeram.

Tov. tajnica Št. Podbevšek je prečtila dopis, ki dovoljuje sreskim učim, društvom zborovanja in jim določa delokrog, in dopis, v katerem pošilja Kmetijska zbornica sekciji JUU za dravsko banovino projekt zakona o ljudskih šolah. Ker se od zborovalcev nihče ne odloči za delo v posebnem odboru, ki bi proučeval projekt teh pravil, prevzame to delo društveni odbor.

Kot tretja točka dnevnega reda je sledilo poročilo o banovinski skupščini, ki ga je po-

dal tov. podpredsednik Lulik Avgust. Zborovalcem je podal ves potek banovinske skupščine, opisal delo in vsa stremjenja sekcije za doseg stanovskih in pedagoških uspehov njenih članov. Seznanil je navzoče s predlogi nekaterih društev, ki zahtevajo znižanje članarine na račun izdatkov organizacije, ki se zlasti v teh težkih gospodarskih razmerah nikakor ne morejo upoštevati, še manj uresničiti. Člani našega društva se popolnoma strinjajo s pojasnili poročevalca in ugotavljajo, da je zahteva po znižanju članarine v teh časih neizvedljiva.

Pedagoško predavanje iz Mladinske psihologije, ki je bilo na dnevnem redu kot 4. točka, je vzbudilo med poslušalci veliko pozornost. Predavateljica ga. prof. Černejeva je izjavila, da so ji pripomogli do takega obvladanja predmeta večletni študij in lastna opazovanja otroka v vseh njegovih razvojnih dobah. Navzoče je seznanila z najbistvenejšimi znaki duševne rasti otroka v posameznih dobah in je ponovno poudarila, da otrok ni miniaturna odraslega po svojih duševnih sposobnostih, nego bitje zase, ki drugače sprejema svet in vse znake življenja kot odrasli. Iz vseh njenih izjavij je sledil končni stavek, ki pravi, naj ne zahtevamo od otroka preveč, pa bo naše delo lažje in tudi otrok bo imel veselje z nami. — Predsednica se je predavateljici iskreno zahvalila za njena izvajanja.

Po predavanju je bila sprejeta resolucija s sledečimi sklepi: 1. Naše društvo popolnoma soglaša z delom vodstva sekcije in s sklepi, sprejetimi na banovinski skupščini; v danih razmerah je nemogoče znižati članarino ali okrniti postavke proračuna.

2. Sekcija naj še nadalje deluje na izboljšanje učiteljskega gmotnega položaja in stremi za tem, da se izenačijo prejemki poročenih z neporočenimi. Zaradi porasta cen kurivu, naj se izplačuje kurivo v naravi, ker gotovina ne ustreza dnevnim cenam.

Prihodnje zborovanje bo mesca februarja.

Predsednica zaključila zborovanje in se zahvalila vsem navzočim.

Završan Franja, preds. Podbevšek Št., taj.

Učiteljska tiskarna

— Šol. odrom priporočamo mladinsko igro »Sirote«, ki jo je spisal priznani pisatelj Anton Ingolič.

Igrica je povzeta po povesti »Sirote«, ki je izhajala v »Našem rodu« in je vzbudila mnogo zanimanja, ker je vsebina vzeta iz življenja najbednejših otrok.

Sirote ne bodo delale nobenemu šolskemu odru težave. Prepričani smo, da bo zaradi tega sprejeta z običnim zadovoljstvom. Igra je zelo primerna za božičnico.

Cena knjižici je 12 din. Šolski odri, ki kupijo en izvod, so oproščeni plačevanja taniem za uprizoritev.

— Mirko Kunčič: Triglavske pravljice. Učiteljska tiskarna je začela izdajati posebno zbirko »Triglavskih pravljic«. V prvem zvezku je izšla Kunčičeva povest za mladino »Dovški zmaj«. Knjižica je prav lepo opremljena in jo krasi 22 zelo lepih in nad vse posrečenih ilustracij akad. slikarja Maksima Gasparija. — Cena 28 din je tako nizka, da bo omogočila vsakomur nakup te knjige, ki bo najlepše darilo naši mladini.

— V Knjigarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani in v njenih podružnicah v Celju in Mariboru si boste lahko nabavili banovinske zvezke za šolske naloge, ki so vpeljani namesto državnih. — Risanke niso predpisane, zato uporabljajte one, ki jih izdeluje in prodajajo naše knjigarne.

— Nazorno učilo za zgodovino je Iva Jančiča: Naša zgodovina v 3 delih. Za 65 din dobite knjigo, ki vam bo služila pri pouku v popolno zadovoljstvo.

— Ko pridete v Ljubljano, Maribor ali Celje, ne pozabite obiskati Knjigarno Učiteljske tiskarne.

— Za pouk zgodovine in zemljepisja si nabavite zgodovinske in zemljepisne sličice. Serija 30 zgodovinskih ali 30 zemljepisnih slik stane 4 din.

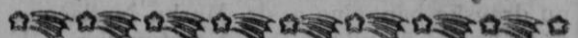
— Peresa, svinčnike, kuverte, črnila, pisarniške in šolske potrebščine si najceneje dobavite v Knjigarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

Mali oglasi

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5.—

DEKLE

21 let staro, izučena kuharica, gre v službo k učiteljskemu paru ali drugam v privatno hišo. Ponudbe z navedbo plače na šol. uraviljstvo Dolnja Bistrica, Črensovec, Prekmurje.

Zelo primerna BOŽIČNA DARILA!

* Največja izbira! *

Oglejte si naše izložbe!

A. & E. SKABERNÈ LJUBLJANA

FR. P. ZAJEC izprašan optik in urar LJUBLJANA sedaj Stritarjeva ulica 6, pri franciškanem mostu

Vsakovratna očala, daljnogledi, barometri, topiometri, higrometri itd. — Velika izbira ur, zlatnine in srebrnine. Ceniki brezplačno. Kvalitetna optika.

FABIANI & JURJOVEC

LJUBLJANA, STRITARJEVA ULICA 5

priporočata veliko izbiro damskega in moškega blaga, preproge, zastore, odeje, perje, puh itd. Postrežba solidna!

TELEFUNKEN

Modeli za 1941

Popularni Telefunken-ov super 054 GWK

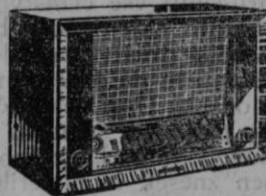

054 GWK

To je popoln super z novimi jeklenimi elektronkami. Nove »U«-elektronke prihranijo mnogo toka, ne da bi zmanjšale učinek kakovosti.

Din 3400.—

Telefunken-ov velesuper 076 WK/GWK

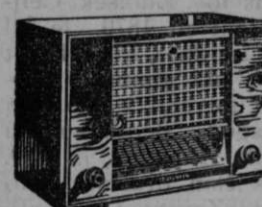

076 WK/GWK

Velesuper z ogromno rezervo energije. Opremljen je s 6 jeklenimi elektronkami. Ima 8 vglasilnih krogov, dvojno prestavo za iskanje postaj, magično oko in NAWI-membrano.

Din 5350.—

Telefunken-ov specialni super 065 WK/GWK

065 WK/GWK

Koncertni super s 5 jeklenimi elektronkami, 6 vglasilnimi krogi in z magičnim očesom. Aparat ima veliko rezervo energije ter izborni izravnavo fadngov. Elegantna kasetna iz orehovine.

Din 4475.—

Telefunken-ov največji super D 707 WKK

D 707 WKK

Razkošni super s 7 jeklenimi elektronkami in 7 vglasilnimi krogi. Predstopnja s posebnim vhodnim krogom. Ima napravo za avtomatično nastavitvev postaj s 10 tipkami ter dvojne kratke valove od 13,7m dalje. Opremljen je z vsemi tehničnimi odlikami. Izhodna energija 8 vatov.

Din 7700.—

„RADIO“, družba z o. z. V LJUBLJANI

V KNJIGARNI UČITELJSKE TISKARNE v Ljubljani in njenih podružnicah v Mariboru in Celju dobite vse pisarniške potrebščine za šolo in dom, knjige za šolanje svojih otrok; učila za vse šole; knjige znanstvene in leposlovne vsebine zase, za odraslo mladino, otroke, prijatelje in znance; merila in razne merilne instrumente za šolo in praktično uporabo.

Mestna hranilnica

JE NAJVEČJI SLOVENSKI PUPILARNO VARNI DENARNI ZAVOD // DOVOLJUJE POSOJILA NA MENICE IN VKNJIZBE // ZA VSE VLOGE IN OBVEZE HRANILNICE JAMČI MESTNA OBČINA LJUBLJANSKA

ljubljsanska